

*С.В. Харицька, к.пед.н., доц., В.І. Базова, к.пед.н., доц.
(Національний авіаційний університет, Україна, м. Київ)*

ПОШУК ІНФОРМАЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Проблема збереження та передачі інформації завжди була важливою. З появою нових інформаційних технологій виникає нове поняття інформаційної культури фахівця, що є невід'ємною складовою виховання спеціалістів нового покоління. В даній статті ми хочемо звернути увагу на формування інформаційної культури майбутнього перекладача в системі неперервної професійної освіти.

Поява засобів обчислювальної техніки і розвиток інформаційних технологій фактично революціонізували всі сфери суспільного виробництва, науки, культури, освіти і навіть суспільно-політичного життя. Це призвело до формування якісно нової ери у розвитку людської цивілізації. Індустріальний етап усе більше поступається місцем постіндустріальному, який отримав назву інформаційного [3].

Поширення комп'ютерної техніки і засобів телекомунікацій сприяло бурхливому розвитку інформаційних технологій і подальшій глобалізації процесів політичних, економічних, культурних, освітніх та інших міжнародних відносин. Це у свою чергу створило нові перспективи розвитку практично для всіх сфер людської діяльності. У структурі професіоналізму майбутніх перекладачів все більшого значення набуває *інформаційна культура*, яка стає однією з найважливіших вимог їхньої фахової компетентності, і тому вона повинна являти собою невід'ємний елемент їхньої професійної підготовки.

В даний час є всі підстави говорити про формування нової інформаційної культури перекладача як безпосереднього учасника навчально-виховного процесу, що має тенденцію до переходу в загальнолюдську культуру. Основою такої культури можуть бути знання про інформаційне середовище, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі.

Поняття „*інформаційна культура*” (ІК) пов'язане з двома фундаментальними поняттями – „*інформація*” і „*культура*”, тому різні автори дають різні визначення поняття ІК, виходячи, або з першої, або з другої складової цієї лексичної одиниці. Можна виділити „інформологічний” та „культурологічний” підходи до трактування поняття ІК. Перший підхід вказує на сукупність знань, умінь і навичок пошуку, добору, аналізу інформації, тобто всього того, що включає в себе *інформаційна* діяльність, спрямована на задоволення інформаційних потреб людини. Наприклад, за визначенням В. Михайловського, *інформаційна культура* – це: новий тип спілкування, що дає можливість вільного виходу особистості в інформаційний простір; свобода виходу і доступу до інформації, як на локальному, так і на глобальному рівня [1].

При використанні другого підходу до трактування поняття ІК його зміст розширюється, що є закономірним: вся накопичена людством інформація є надбанням світової культури. У такому аспекті ІК розглядається як засіб життєдіяльності людини в інформаційному суспільстві, як складова процесу формування культури людства (способи і результати інформаційної діяльності) [1].

Для вирішення питання формування ІК необхідно підготувати кваліфіковані перекладацькі кадри, які б мали вільний доступ до різноманітних джерел та могли правильно і якомога швидше відібрати інформацію та адекватно відреагувати на неї. ІК будь-якого фахівця визначає ступінь володіння ним методами і технологіями роботи з інформацією, навичками пошуку, передачі, обробки та аналізу інформації, особливо із іншомовних джерел.

ІК пов'язана з соціальною природою самої людини. Вона є продуктом її творчих здібностей і може проявлятися у таких аспектах: конкретних навичках використання технічних пристроїв (від телефону – до персонального комп'ютера і комп'ютерних мереж); здатності використовувати у своїй діяльності комп'ютерні інформаційні технології, базовою складовою яких є численні програмні продукти; умінні здобувати інформацію з різних джерел, представляти в зрозумілому вигляді і використовувати її у подальшій діяльності; умінні працювати з різною інформацією; знанні особливостей інформаційних потоків у відповідній сфері діяльності [1].

Інформаційна культура, на наш погляд, являє собою той мінімальний обсяг і рівень знань, умінь і навичок, який потрібен для нормальної роботи з інформаційними потоками, для використання засобів збору, збереження, обробки, прийому/передачі, подання та аналізу інформації [3].

Інформаційна культура передбачає вивчення основ інформатики, сучасних операційних систем, таких як MS-DOS, Windows 98/NT/2K, UNIX, Novell Netware, а також прикладного програмного забезпечення MN Office, Open Office та інші. Вона формує навички ефективного користування технологією автоматизованого управління інформацією, використання економічних інформаційних систем, баз та банків даних і знань, у тому числі таких потужних сучасних засобів, як Oracle, MS SQL Server, FoxPro, тощо. Використання також Internet – та Internet-технології та їх застосування для отримання необхідної інформації [3].

Звичайно, *інформація*, як важливе явище існувала завжди. Вона накопичувалась людським досвідом і практикою та закріплювалась у книжках. Прийдешні покоління завжди використовували набутий предками досвід, примножували його, добували і поповнювали нові знання, а потім знову приєднували до вже існуючої інформації. Але потрібно не забувати, що у ланцюжку оброблення інформації останнє слово залишається за людиною. Недолік інформації так само як і її надлишок є шкідливим для прийняття будь-яких рішень. Людина не може впоратися із надмірним надходженням інформації. Тому машини, що допомагають обробити інформацію, прийшли на допомогу людському мозку. Вони функціонують незалежно від суб'єктивних та об'єктивних причин. А от осмислювати перероблену машинами інформацію

належить спеціалістам в кожній області знань, і перед ними завжди буде поставати проблема ІК спеціаліста, у нашому випадку не аби які знання і навички технічного перекладу. Використання інформації безпосередньо пов'язане з її *якістю*.

Перш за все, *якість інформації* (ЯІ), як зазначив професор В. Кудін, оцінюється тим, на скільки знання, отримані про предмет чи явище, допомагають прийняти правильне рішення. Як свідчить практика, більшість хибних рішень були прийняті, як правило, через брак інформації, або через *неякісність інформації* [2, с. 178].

Ось чому суттєвим у формуванні ІК є те, щоб у процесі підготовки спеціаліста навчити його відбирати *якісну інформацію*, варту уваги та вивчення. Ми маємо виділити такі суттєві якості майбутнього спеціаліста в системі неперервної професійної освіти як: глибина наукового розуміння законів розвитку природи і суспільства; правдивість і відкритість; розумне та природне дотримання норм і правил моралі; порядність, готовність відгукнутися на прохання інших; шанобливе ставлення до культурних традицій і норм життєдіяльності інших країн і народів [2, с. 178, 179].

Зрозуміло, що поряд з цими якостями на перше місце виходить *компетентність перекладача*, його *професіоналізм*. Розвиток інтеграційних технологій найбільше впливає на щоденне життя людей, і без знань про основні елементи цих технологій ми вже не можемо вирішувати навіть повсякденні проблеми. У зв'язку з цим у європейських школах велика увага приділяється формуванню двох умінь. По-перше, комп'ютерної грамотності, відсутність якої відкидає людину на периферію ринку праці, і, по-друге, умінню відбору і адекватного оцінювання інформації. Як відмічається багатьма вченими (Т.Хьюсен та інші), наукові дослідження і розвиток раптом перетворилися в „індустрію знань”, яка виробляє надпотужний ріст *кількості інформації* [5, с. 59]. І якщо ми не будемо володіти здатністю відбирати і систематизувати її, вирізняти найціннішу й найпотрібнішу за найкоротший час, то цей могутній потік інформації просто паралізує нас.

Соціально-економічний розвиток суспільства залежить від здатності його членів до самовдосконалення та інтелектуального зростання. Це – напружам пов'язано з умінями поновлювати знання, вчитися протягом усього життя.

Останнім часом популярною в світовій педагогіці стає концепція *компетентності*, в основі якої – ідея здатності застосування знань з найбільшою ефективністю. Вона включає широкий спектр соціальних, комунікативних умінь, заснованих на знаннях, досвіді, цінностях, які одержуються в процесі навчання [5, с. 59].

Система освіти тоді може вважатися ефективною, коли результатом її діяльності буде *компетентна особистість*, яка володіє не тільки знаннями, професіоналізмом, високими моральними якостями, але й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи ці знання і беручи на себе відповідальність.

Таким чином, основною метою підготовки сучасного перекладача вважається виховання і розвиток компетентної особистості саме в такому розумінні.

По відношенню до ІК *якість інформації* відіграє не аби яке значення. Важлива не кількість, а саме якість запропонованої перекладачем інформації для досягнення конкретної цілі. У зв'язку з цим, як ніколи раніше, зростає роль освіти і виховання майбутнього спеціаліста, який, оволодівши найбільш суттєвою для нього професійною інформацією, здатний забезпечити діяльність, наповнену результатами матеріальної, соціальної і моральної значимості, максимально корисної для блага всього народу [2, с. 183].

Ще однією складовою ІК є *об'єктивність інформації*. Питання об'єктивності інформації стало особливо важливим з появою нових електронно-обчислювальних машин, комп'ютерів, глобальної мережі Internet.

Висновки

З вищевикладеного можна зробити такі висновки: поняття інформаційної культури складне і різнопланове; інформаційна культура є однією з важливих складових при пошуку, відборі, аналізі інформації; інформаційна культура входить до складу поняття компетенції фахівця; поняття інформаційна культура включає такі компоненти, як доступність, об'єктивність, якість, достовірність; неможливо підготувати висококваліфікованого спеціаліста без формування у нього інформаційної культури.

Подальшого вивчення потребують питання діагностики сформованості інформаційної компетентності у фахівців авіаційної галузі.

Список літератури

1. Коляда М. Модель інформаційної культури професійної діяльності майбутнього економіста // Педагогіка і психологія професійної освіти // Науково-методичний журнал. – 2004. – № 4. – С. 13-22.
2. Кудін В.О. Засоби масової інформації та професійна освіта: філософсько-педагогічний аспект дослідження. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2002. – 207 с.
3. Сиромятников А.С. Формування інформаційної культури майбутніх інженерів-керівників в системі неперервної освіти // Неперервна педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць / За редакцією І.А.Зязюна та Н.Г.Ничкало. – У двох частинах. – Ч.2. – К., 2001. – 302 с.
4. Соціолого-педагогічний словник / За ред. В.В.Радула. – К.: ”ЕксОб”, 2004. – 304 с.
5. Тараненко І. Компетентність – вимога сучасності // Світло, №1. – 1996. – С. 58 – 60.